

PROVINCIE FLEVOLAND

HANDREIKING COALITIE BESPREKINGEN 2019-2023

INLEIDING

Voor u ligt een beschrijving van de belangrijkste vraagstukken voor de provincie Flevoland in de komende jaren. Het document is bedoeld als een inhoudelijke handreiking voor de coalitieonderhandelingen voor de bestuursperiode 2019-2023.

De ambtelijke organisatie heeft deze handreiking in opdracht van de commissaris van de Koning, Leen Verbeek, opgesteld.

Dit document bevat suggesties voor onderwerpen die bij de besprekingen over de ambities voor de komende jaren aan bod zouden kunnen komen. Bij een aantal thema's is een verwijzing (linkje) opgenomen naar achtergrondinformatie. Aanvullende informatie over de verschillende beleidsvelden vindt u op onze website <https://www.flevoland.nl/wat-doen-we>.

Het document sluit aan bij 'Vensters op Flevoland', dat in mei 2018 aan alle deelnemende partijen is aangeboden als inspiratie voor het opstellen van de verkiezingsprogramma's.

<https://www.flevoland.nl/wie-zijn-we/over-flevoland/vensters-op-flevoland>

Duidelijk is dat het onze provincie niet ontbreekt aan opgaven en uitdagingen. Er ligt genoeg waarmee we aan de slag kunnen, waarin we echt iets kunnen betekenen voor dit gebied. De regionale vraagstukken waar de provincie voor staat zijn vaak complex. Veel van deze uitdagingen zullen we samen met partners binnen en buiten de provincie dienen op te pakken. Steeds meer blijkt ook dat er grote raakvlakken bestaan tussen beleidsvelden die voorheen vaak sectoraal zijn benaderd.

Maar duidelijk is wel dat we keuzes zullen moeten maken. We hebben nu eenmaal niet voldoende mensen en financiële middelen om alle vraagstukken in de komende vier jaar voluit op te pakken. Het is aan u, de politiek, om deze keuzes te maken en richting te geven. Welke ambities vindt u het belangrijkste?, waar legt u de prioriteit, waar wilt u accenten leggen?

Wij hopen dat deze 'Handreiking' u hiervoor voldoende informatie biedt en u helpt om een stevige basis te leggen voor een succesvolle nieuwe bestuursperiode.

Als u vragen heeft over de inhoud van de tekst of nadere informatie wenst over de beleidsthema's dan kunt u zich richten tot: Rob Hezemans (0320-265487; rob.hezemans@flevoland.nl) of Enno Strating (0320-265279; enno.strating@flevoland.nl).

Leen Verbeek,
Commissaris van de Koning

Tjeerd van der Wal,
Provinciesecretaris

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	2
RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	5
ECONOMIE: INVESTEREN IN EEN STERK ECONOMISCH KLIMAAT	10
MOBILITEIT	15
ENERGIE, MILIEU EN KLIMAAT	21
AANTREKKELIJK FLEVOLAND, KRACHTIGE SAMENLEVING	24
LANDELIJK GEBIED	28
BESTUUR, EUROPA, FINANCIËN EN ORGANISATIE	34

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Omgevingsvisie FlevolandStraks

Samen Maken We Flevoland

Provinciale Staten hebben op 8 november 2018 de Omgevingsvisie FlevolandStraks vastgesteld. Deze visie bevat zeven (strategische) opgaven van regionaal belang die richting geven voor de provinciale inzet tot 2030 en verder. Voor de korte termijn wordt deze richting geconcretiseerd in uitwerkingsagenda's, waarvan begin 2019 de eerste is verschenen. De keuzes voor de middellange termijn en de inhoud van de uitwerkingsagenda deel 2, die in de tweede helft van 2019 zal worden opgesteld, worden in de nieuwe coalitieperiode bepaald.

De opgaven 'Het Verhaal van Flevoland' en 'Ruimte voor Initiatief' hebben betrekking op een nieuwe manier van werken. Ruimte voor Initiatief vraagt om niet 'nee-tenzij', maar 'ja, mits' te zeggen als kansen en initiatieven zich voordoen, om samen te werken als één overheid en om te investeren in netwerken. Het 'Verhaal van Flevoland' gaat over het waterbouwkundig ontwerp en de diversiteit van de drie polders en over de jonge geschiedenis van Flevoland.

Uitwerkingsagenda Samen Maken We Flevoland deel 2

Met de Uitwerkingsagenda Samen Maken we Flevoland deel I is een eerste stap gezet voor de concretisering van de Omgevingsvisie. De eerste uitwerkingsagenda is een integraal overzicht en biedt inzicht in de dwarsverbanden tussen de opgaven. In de nieuwe bestuursperiode zal dit verder worden uitgewerkt. Daarbij is de vraag welke accenten binnen de opgaven worden gelegd; wat prioriteit heeft voor de korte termijn en wat op de (middel)lange termijn kan worden opgepakt. Ook is de vraag hoe de samenhang en samenwerking tussen de opgaven wordt geborgd.

Samenwerkingsagenda's

De tweede helft van 2018 hebben Gedeputeerde Staten ontmoetingen gehad met de colleges van de gemeenten en het waterschap. Deze ontmoetingen stonden in het teken van integraal en opgavegericht werken en regionale samenwerking. Het bleek dat gemeenten, waterschap en provincie elkaar nog meer kunnen versterken bij de volgende strategische vraagstukken voor de middellange termijn:

- Samen optrekken in strategische netwerken
- Vitaal en leefbaar landelijk gebied
- Met elkaar kansen verzilveren -Floriade
- Sociale maatschappelijke kracht
- Recreatieve kracht van de regio
- Duurzame regio
- Veranderend klimaat en bodemdaling

Deze vraagstukken zijn rechtstreeks verbonden met de opgaven uit de Omgevingsvisie FlevolandStraks en de coalitieakkoorden van de gemeenten en het waterschap. Vanuit verschillende gemeenten ligt er de vraag om dit traject voort te zetten en samen met de provincie een strategische agenda voor de lange termijn op te stellen.

Aanvullende informatie:

Omgevingsvisie FlevolandStraks

<https://www.omgevingsvisieflevoland.nl/>

Ruimtelijke ontwikkelingen

Met de Omgevingsvisie FlevolandStraks is geschetst welke opgaven tot 2030 een grote impact zullen hebben op onze provincie. Veel van deze opgaven krijgen ook ruimtelijk hun beslag. Dit geldt in elk geval voor Duurzame Energie, Circulaire Economie, Landbouw Meerdere Smaken en Regionale Kracht. Deze opgaven kunnen elkaar onderling concurreren op ruimteclaims. Daar komt nog bij dat ook van Flevoland een bijdrage wordt gevraagd aan het realiseren van woningen om te kunnen voldoen aan de grote vraag naar woningen binnen de Metropoolregio Amsterdam. Dit leidt tot aanvullende eisen aan bereikbaarheid, werkgelegenheid, natuurcompensatie en de leefomgeving. Ook de klimaatopgave, waaronder de energie- en grondstoffentransitie, vertaalt zich deels in verstedelijkingsvragen.

Ontwikkelingen landelijk gebied

Verdergaande verstedelijking betekent dat de druk op het landelijk gebied toeneemt, terwijl ook van het platteland veel wordt gevraagd. Hoge eisen aan voedselproductie, de kansen voor de landbouw als leverancier van grondstoffen en energie, als verwerker van reststromen leiden tot grote veranderingen in de landbouw. Daarnaast stellen internationale wet- en regelgeving eisen aan natuurontwikkeling en -behoud. Ook hier is het van groot belang zorgvuldig om te gaan met de ruimte.

Provinciale keuzes geven vorm aan maatschappij en landschap

Vanuit de Omgevingswet is de provincie verplicht heldere kaders te stellen voor al deze ontwikkelingen en scherp te definiëren wat van provinciaal belang is. Alleen dan kunnen provinciale keuzes goed doorwerken in gemeentelijk beleid. Tegelijk is Flevoland ingesteld op meedenken met medeoverheden en inspringen op kansen. De Omgevingsvisie staat voor een flexibele overheid. Een flexibele overheid kan op gespannen voet staan met een betrouwbare overheid. Rond de invoering van de Omgevingswet zullen we hiermee op een goede manier moeten omgaan, mede door een goed samenspel tussen PS en GS.

Samenwerking voor verdere ontwikkeling

Als Flevoland zijn we nog niet klaar met de ontwikkelingsopgaven. Zoals de Markerwadden nog niet af zijn, zo is ook Almere nog volop in ontwikkeling, staan Lelystad Airport en Flevokust Haven aan het begin van hun groei en moet de maritieme servicehaven nog worden gerealiseerd. Het Flevolands palet wordt steeds rijker, maar is nog niet compleet. De IJmeer-verbinding, een hoogwaardige OV-verbinding naar het Noorden, verdere benutting van de kansen van Lelystad als logistiek knooppunt, de profilering van Noordelijk Flevoland als topregio voor voedselproductie en maritieme excellentie; het zijn ontwikkelingen die Flevoland internationaal kunnen profileren en een krachtiger partner kunnen maken in de MRA. Tegelijk vergt het vaak inzet van schaarse rijksmiddelen, waarop ook anderen een beroep willen doen. Daarom hebben we wel de medewerking nodig van het rijk en van omliggende regio's. Verwijzen naar bestaande afspraken (zoals in RRAAM) is onvoldoende gebleken. Nodig is een helder en vooral aansprekend verhaal, dat is geworteld in het heden en gaat over een inspirerende toekomstige bijdrage van Flevoland aan de regionale en nationale prioriteiten.

Rijksvastgoedbedrijf

De provincie en het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) werken samen in alle lopende zaken waarbij rijksgronden betrokken zijn. Op deze manier wordt maatschappelijke meerwaarde gecreëerd met publiek vastgoed bij de gebiedsontwikkeling. Vaak zorgen combinaties van vastgoed (gebouwen, gronden, infrastructuur en water) en beleidsdoelen voor die meerwaarde. Denk aan agrarische structuurversterking, bodemvitaliteit en bodemdaling, de havens, Amsterdam Lelystad Airport, Nieuwe Natuur, Oosterwold, windenergie en de kantoren, rechtbank en penitentiaire instellingen in Lelystad.

Voor de gebiedsontwikkeling in Flevoland speelt de inzet van rijksvastgoed een cruciale rol bij het realiseren van de maatschappelijke opgave. Het verkrijgen van rijksgrond (huur, pacht, koop) vraagt om intensievere (interdepartementale en decentrale) samenwerking en meer expertise om zo meer voortgang te krijgen bij de uitvoering. Op basis van integrale voortgangsrapportages agendeert de provincie onze dossiers bij het Rijk. Zo wordt de vertaalslag gemaakt van rijksbeleid naar de inzet van (rijks)vastgoed in Flevoland. We merken dat het RVB Flevoland ziet als een gebied waar nieuwe beleidsinstrumenten uitgetest kunnen worden: Flevoland als proeftuin. Die positie wil de provincie gebruiken om de goede relatie met het RVB verder te intensiveren.

Almere 2.0: Investeren in voorzieningen en ontwikkelen van stadsdelen

De realisatie van Almere 2.0 is een opgave die uitstijgt boven de reguliere taken en verantwoordelijkheden van de afzonderlijke partijen. Het hoofddoel is bovenregionaal: de bijdrage van Flevoland aan de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad. Dit noodzaakt tot een continue interactie met Rijk en regio om te borgen dat (bijvoorbeeld) de IJmeerlijn op het netvlies blijft staan. Het opgelopen woningbouwtempo in Almere (Pampus) om te voorzien in de behoefte aan woningbouw in de Randstad, maakt de realisatie van de IJmeerverbinding urgenter. Daarnaast wordt nagedacht over hoogstedelijke uitbreiding in het stadshart, nabij het station. Het Almeerse principe 'mensen maken de stad' is goed zichtbaar in het Oosterwold, waar de mensen zelf organische gebiedsontwikkeling voor hun rekening nemen. Dit vraagt ook een voortdurende heroriëntatie op de rol van de overheid: wat kunnen we loslaten en waar is een overheidsrol onmisbaar?

Het Rijk, provincie Flevoland en gemeente Almere zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het financiële kader om de integrale ontwikkeling van Almere te realiseren. De drie partijen storten gezamenlijk jaarlijks 15-20 miljoen euro in het Fonds Verstedelijking Almere (FVA). Onze bijdrage daarin is € 6,2 miljoen per jaar tot en met 2020, en daarna € 6,7 miljoen per jaar. Het programma en het fonds laten zien dat het om

een langjarig commitment gaat. Het Rijk heeft zich voor 22 jaar gecommitteerd.

Voor het gezamenlijke Fonds Verstedelijking Almere is voor de periode 2017-2021 een eerste Meerjarenprogramma vastgesteld, met vijf programmalijnen waarop gefocust wordt. De voorbereiding van de volgende vijfjaars periode start. De huidige vijf programmalijnen (Versterken Hart van de Stad, Versterken Leer- en Werkomgeving, Energy on Upcycling, Versterken Verblijfsplekken, Cultuur, Recreatie en Toerisme en Vernieuwende Woningbouw) verdienen ook de komende jaren aandacht, maar binnen die programmalijnen zijn nieuwe accenten en projecten. De werkwijze met duo-bestuurders (een wethouder en een gedeputeerde) voor elke programmalijn is succesvol en kan worden gecontinueerd.

Markermeer-IJmeer

De ambities uit het Rijks-Regioprogramma Amsterdam, Almere, Markermeer (RRAAM) worden in balans ontwikkeld: het verbeteren van de natuur- en waterkwaliteit, de uitbreiding van natuur- en recreatiemogelijkheden in het Markermeer-IJmeer en op termijn de verbeterde bereikbaarheid (IJmeerverbinding). De provincie Flevoland speelt in op de toenemende vrije tijd van Nederlanders en op de toeristische en recreatiebehoefte in Europa. We omarmen de wens van Amsterdam om tot spreiding van toeristen te komen door nieuwe voorzieningen te stimuleren en

te faciliteren. De in- en uitstroom van Nederlandse en buitenlandse toeristen (van en naar Amsterdam door Schiphol/Amsterdam Lelystad Airport) versterkt de retail en de dagrecreatie in Flevoland.

De ontwikkeling van de Marker Wadden en de zone op en om de Oostvaardersdijk (Oostvaardersoevers) leidt naar verwachting tot meer bezoekers. De zone waar Oostvaardersplassen, Lepelaarplassen en Markermeer samenkomen, biedt mogelijkheden tot een vernieuwende aanpak van dijkversterking.

<https://www.agendaijsselmeergebied2050.nl/>

ECONOMIE: INVESTEREN IN EEN STERK ECONOMISCH KLIMAAT

De provincie werkt via meerdere sporen aan het versterken van de Flevolandse economie.

Een belangrijke pijler is het Economisch Programma. Dit programma is gericht op het versterken van ondernemerschap en groei van het midden- en kleinbedrijf (MKB), zet de behoefte van de ondernemer centraal en werkt aan versterking van het economisch ecosysteem. De versterking van de ondernemersvaardigheden van de huidige ondernemers stimuleert de uitbreiding van hun bedrijven, waardoor de Flevolandse economie groeit, nieuwe banen worden gecreëerd en het vestigingsklimaat verbetert. Het Economisch Programma kent drie programmalijnen: Financiering & Support, Acquisitie en de Human Capital Agenda. Deze laatste heeft een veel bredere betekenis dan alleen die binnen het Economisch Programma en wordt daarom besproken in de paragraaf Krachtige Samenleving (blz. 26).

Een andere pijler is de gebiedsontwikkeling. Daarmee draagt de provincie bij aan evenwichtige economische groei en positieve ontwikkeling van brede welvaart en welzijn in Flevoland. Via bijvoorbeeld de ontwikkeling van havens en de luchthaven versterkt Flevoland het MKB en de logistieke sector. Maar ook de ontwikkeling van natuur, landbouw, recreatie en toerisme is van belang voor de Flevolandse economie.

Hierbij maakt de provincie een koppeling met Europese programma's omdat ruimtelijk- economische opgaven verder reiken dan regionaal of nationaal niveau. In alle gebiedsprogramma's heeft de provincie aandacht voor drie pijlers: fysiek, innovatie en talent. Dat betekent inpassing in de fysieke omgeving met een ontwikkeling die innovatief is en waarbij ruimte is voor talentontwikkeling van de (toekomstige) beroepsbevolking.

Financiering & Support

De Voucherregeling Ondernemerschap Flevoland wordt ingezet voor de ondersteuning van ondernemers bij het inschakelen van kennis en expertise, bij persoonlijke ontwikkeling en voor een bedrijfsscan gericht op arbeidsvitaliteit. De voucherregeling loopt tot 2020 en naar verwachting zal het volledige budget van € 2,2 miljoen dan zijn benut. Vanaf 2021 zijn er geen middelen meer voor deze regeling.

Een andere aspect van de ondersteuning van ondernemers is het versterken van netwerken en kennisuitwisseling van ondernemers en handelsbevordering. De behoefte van de ondernemers is leidend en de focus kan naar andere thema's verschuiven.

Horizon (OMFL)

Een belangrijk onderdeel van de ondersteuning van ondernemers is de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL). Het afgelopen jaar is er hard aan gewerkt de OMFL te transformeren naar een organisatie die bijdraagt aan het vestigingsklimaat langs

de lijnen van het Economisch Programma. De naam is inmiddels gewijzigd in Horizon. Flevoland kan veel baat hebben bij een nauwere band met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Vandaar het streven om voor Horizon de formele status van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) te verwerven.

Het ministerie van EZK zet in op het versterken van samenwerking tussen rijk en regio en benut daarvoor de regionale MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT). De MIT-regeling biedt Flevolandse ondernemers extra kansen. Rijk en regio stellen beide een gelijk bedrag beschikbaar.

Financierbaarheid is een breder vraagstuk

Zoals is nagedacht over concepten om MKB-ondernemers te ondersteunen bij het vinden van financiering, zo gebeurt dat ook voor andere grote opgaven, zoals circulaire economie en duurzame energie. De maatschappelijke opgaven zijn complex en transities moeilijk financierbaar. Invest-NL is ontwikkeld om tegemoet te komen aan de grotere schaal van financiering die noodzakelijk is om deze transities te laten slagen. Het palet aan mogelijke financiële instrumenten wordt steeds breder, risicoprofielen veranderen. Dit vraagt van de provincie een heroriëntatie op financiële risico's.

De wens om meer revolverend te werken is ook terug te zien in de instrumenten die vanuit Europa beschikbaar komen. De komende twee jaar worden de kaders voor de nieuwe Europese programma's 2021 – 2027

steeds duidelijker. De Europese Commissie heeft voor de meeste van deze fondsen voorgesteld om deze in de nieuwe periode te verhogen. In de vorige periode is vooral ingezet op de programma's Interreg, Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) (POP3) en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Ook andere Europese structuurfondsen bieden kansen voor Flevolandse projecten, waaronder het Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI) en Connecting Europe Facility (CEF). Dit betekent wel dat er stringenter eisen aan de Flevolandse projecten worden gesteld. Extra gebruik maken van Europees geld voor provinciale doelen brengt ook mee dat de provincie haar eigen (co)financiering op orde moet hebben. Inzetten op extra Europese middelen vraagt veelal een langere voorbereidingstijd en daardoor meer inzet van het personeel.

Acquisitie

De afgelopen collegeperiode hebben er een aantal grotere nationale en internationale bedrijven besloten om zich binnen de provincie Flevoland te vestigen. Het aantrekken van deze bedrijven zorgt voor een toenemende werkgelegenheid en een sterker economisch vestigingsklimaat. Het is gelukt deze bedrijven binnen te halen door in te spelen op kansen die zich voordoen en door het toepassen van een incidentele stimuleringsmaatregel. Horizon werkt samen met gemeenten en OMALA aan het benaderen van bedrijven die interesse hebben getoond in de regio.

Acquisitie kan worden geïntensiveerd, als er een analyse wordt gemaakt van welke bedrijven een goede toevoeging zouden zijn aan het Flevolandse bedrijfsleven. Voor het slagen van meer gerichte acquisitie is het nodig inzicht te verschaffen in een passend aanbod aan werklocaties, in het profiel van specifieke deelgebieden, in het ruimtelijk-economisch perspectief van de provincie. En het allerbelangrijkst is het om hierin samen met de gemeenten op te trekken. Alleen dan is er een kans Flevoland effectief voor het voetlicht te brengen.

Amsterdam Lelystad Airport

De provincie faciliteert de verdere doorgroei van Amsterdam Lelystad Airport en ziet deze ontwikkeling als belangrijke katalysator voor de economie van de regio. De provincie bewaakt een goede inpassing in de leefomgeving met oog voor gezondheid en milieuaspecten. We zetten ons in voor een hoogwaardige openbaar vervoer-verbinding naar de luchthaven, innovaties op het gebied van OV, en geven uitvoering aan Smart Mobility. Duurzame ontwikkeling en hoogwaardigheid zijn tevens de sleutelbegrippen voor het bedrijventerrein Lelystad Airport Businesspark (LAB).

<https://www.uitbreidinglelystadairport.nl/>

Flevokust Haven

Flevokust Haven verbreedt de economische basis voor Lelystad en Flevoland als geheel. Het is een belangrijke schakel in de maritieme strategie van het Rijk en in de mainportlogistiek van de Metro-poolregio Amsterdam.

Eind 2018 is door Provinciale Staten besloten om een gezamenlijk havenbedrijf Flevokust Haven op afstand van gemeente Lelystad en provincie Flevoland op te zetten. Hiermee kan de doorontwikkeling van Flevokust Haven op een slagvaardige en professionele manier worden vormgegeven. In de loop van 2019 zal besluitvorming over oprichting van

het havenbedrijf plaatsvinden.

De doorgroei van Flevokust Haven maakt de uitbreiding van het haven terrein op termijn onvermijdelijk. Een uitbreiding is onderdeel van het takenpakket van het op te richten havenbedrijf. De planologische ruimte (het verlengen van de kade met nog eens 400 meter) zal dan worden benut.

De sluis bij Kornwerderzand in de Afsluitdijk heeft beperkte afmetingen, waardoor sommige schepen de sluis nu niet kunnen passeren. Daarom streven regio en bedrijfsleven naar een verruiming van de sluis en verdieping van de vaarwegen. De aanpak van de sluis kan een belangrijke impuls betekenen voor de nationale economie. Samen met de regio en het bedrijfsleven zetten we ons in voor een nieuwe verbrede en verdiepte sluis bij Kornwerderzand. Met de verruimde passage bij Kornwerderzand wordt de economie aangejaagd van de landsdelen Noord-, Oost- en Midden-Nederland: zowel scheepswerven, de kustvaart als visserij hebben er baat bij. De provincie heeft in 2018 al middelen beschikbaar gesteld als regionale bijdrage voor de vergroting van de Kornwerdersluis. Uitgangspunt is dat de provincie hiermee haar bijdrage heeft geleverd.

De aanwezigheid van de Maxima-centrale geeft kansen voor innovatieve projecten op het gebied van energievoorziening. Samen met Engie en de gemeente Lelystad wordt Flevokust Haven op een duurzame manier vormgegeven.

Kansen liggen op het gebied van duurzame aandrijfvormen, grootschalige duurzame energie-opwekking en slimme energie- en warmtenetwerken. De realisatie van de innovatieve en duurzaamheidsprojecten wordt grotendeels door marktpartijen gerealiseerd. In geval er een bijdrage van de overheid nodig is, zal dit voor de duurzame ontwikkeling van Flevokust Haven lopen via het op te richten havenbedrijf. Er zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij regulier beschikbare financieringsmogelijkheden en subsidieprogramma's.

Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland

De ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, de geherstructureerde oude haven, innovatieve ontwikkelingen en de versterking van het maritieme onderwijs geven Urk de mogelijkheid om door te groeien tot een internationaal toonaangevend maritiem centrum.

De focus ligt op verdere economische ontwikkeling van de binnenvaart, waterbouw, offshore, watersport-industrie en visserij. De maritieme ontwikkeling op Urk maakt onderdeel uit van de Regio Deal Noordelijk Flevoland: we verbinden de regionale agenda met de nationale agenda. Gewerkt wordt aan de verbrede opgave op Urk als één overheid en samen met bedrijfsleven, onderwijs en kennisinstellingen langs de pijlers fysiek, innovatie en talent aan de brede welvaart.

De versterking en verbreding van het maritieme cluster wordt deels gefinancierd uit de middelen die met de Regio Deal (regio-envelop) beschikbaar komen. In de Maritieme Servicehaven wordt gewerkt aan nieuwe innovatieve vissersboten, specialistische transportschepen, nieuwe technieken voor onderwateronderzoek en moderne duurzame jachten. De continue innovaties die nodig zijn op het gebied van duurzaamheid, circulariteit, materiaalgebruik en maritieme techniek vragen om een goede aansluiting tussen onderzoek, onderwijs en arbeidsmarkt. Er wordt gewerkt aan het opleiden van beschikbaar en goed technisch personeel op mbo- én op hbo-niveau. De buitendijkse Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland wordt door de provincie aangelegd en de ontwikkeling van het aangrenzende binnendijks maritiem industrieterrein wordt door de gemeente Urk ter hand genomen.

Door de verplaatsing van maritieme bedrijven uit de oude haven en andere locaties in Urk naar de Maritieme Servicehaven, ontstaat in de oude haven van Urk ruimte voor herstructurering. Deze herstructurering kan worden gecombineerd met ingrepen in het kader van de waterveiligheidsopgave. Dit zorgt voor een extra kwaliteitsimpuls. De inrichting van de oude haven en het haventerrein is een opgave voor de gemeente Urk. De waterveiligheid is een opgave voor het waterschap Zuiderzeeland.

MOBILITEIT

Investeren in mobiliteit blijft nodig, ook in de komende bestuursperiode. Om in aanmerking te komen voor Rijksmiddelen, zijn investeringen uit de regio urgent en noodzakelijk.

We staan voor belangrijke afwegingen over een groot aantal mobiliteitsopgaven en investeringen in komende bestuursperioden. Ook kunnen afwegingen gemaakt worden over het versterken en verduurzamen van het OV-netwerk in Flevoland. De essentie van mobiliteit is het leggen van verbindingen, tussen rijks- en provinciale wegen, tussen waterwegen, tussen buslijnen en treindiensten. Voor het realiseren van een goed mobiliteitsnetwerk zijn alle overheidslagen dus van elkaar afhankelijk.

Daarom zijn er ook nauwe samenwerkingsrelaties met de regio's om ons heen:

- Met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) participeren we in het programma "Samen bouwen aan bereikbaarheid" en nemen we deel aan de gesprekken met het rijk over investeringen in Noordwest Nederland;
- Met Gelderland en Overijssel werken we samen aan het bieden van een goed systeem voor openbaar vervoer per bus (en regionale trein buiten Flevoland);
- Net als Utrecht maken we deel van de regio Midden van Rijkswaterstaat.

Flevoland werkt mee aan landelijke doelstellingen

De regering heeft gesteld dat nieuwe rijksinvesteringen in infrastructuur mede afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van cofinanciering vanuit de regio. De grootste knelpunten in de bereikbaarheid van Flevoland liggen net buiten de provinciegrens op rijkswegen, namelijk op de N50 en de A27. Een besluit over de A27 is naar verwachting eind 2019 aan de orde.

Flevoland werkt samen met het Rijk aan het programma Samen bouwen aan bereikbaarheid, waar ook een OV-toekomstbeeld onderdeel van uitmaakt. De mobiliteitsopgaven in de MRA zijn fors en van groot belang voor Flevolandse die voor een groot deel werken en studeren in de MRA. Ook voor dit programma geldt dat eind 2019 richtinggevende uitspraken worden verwacht over welke investeringen we als regio nastreven.

De Mobiliteitsvisie maakt dit type investeringen mogelijk, maar hiervoor zijn in de uitwerking in het Programma Mobiliteit & Ruimte 2018-2022 geen middelen opgenomen.

Klimaatakkoord: op weg naar duurzame mobiliteit

De sector Mobiliteit moet een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Naar verwachting zullen er, naast de regionale energie strategieën (RES), ook regionale mobiliteitsplannen worden opgesteld. Elke regio krijgt daarbij een

taakstelling in het totaal van de landelijke taakstelling voor CO₂-reductie. De taakstelling voor Flevoland is nog niet bekend.

Provinciale Staten bepalen het kader voor de regionale mobiliteitsplannen waarin concrete maatregelen moeten worden opgenomen. Dit zal financiële en inhoudelijke consequenties hebben voor ons huidige uitvoeringsprogramma Mobiliteit & Ruimte en vragen om het stellen van scherpe prioriteiten. Het gaat daarbij onder meer om: intensivering van stimulering van elektrisch rijden, investeringskosten, onderzoek en haalbaarheidsstudies. Investerings gericht op een toename van het aandeel van fiets en openbaar vervoer in de mobiliteitsmix komen daar nog bij (zie daarvoor hieronder).

Strategisch plan verkeersveiligheid

Het provinciale doel van een constant dalend aantal verkeersslachtoffers wordt niet gehaald. Het aantal ernstige verkeersslachtoffers neemt toe, in lijn met de landelijke trend. Daarom is in samenwerking tussen rijk, provincies en gemeenten het Strategisch Plan Verkeersveiligheid opgesteld. Voor de provincie betekent dat de opdracht om de verkeersveiligheid op provinciale wegen te verbeteren.

Regionale (spoor-)weginfrastructuur

De verstedelijking van onze provincie betekent onder andere een toename van de mobiliteit. Om daaraan tegemoet te komen zijn investeringen nodig in vooral

de spoor-, weg- en fietsinfrastructuur en het openbaar busvervoer.

Weg- en spoorinfrastructuur

Er is een veelheid aan projecten en programma's waarbij de provincie aan tafel zit:

- Stedelijke bereikbaarheid Almere (de volgende fase breekt aan)
- Bereikbaarheid Lelystad (Airport, Flevokust Haven, Oostvaardersplassen)
- Versterken stationsomgeving Almere en Lelystad
- De spoorverbinding Schiphol, Amsterdam, Almere, Lelystad (OV-SAAL)
- De hoogwaardige OV- of spoorverbinding Lelystad – Emmeloord - Groningen.
- De ontwikkeling van de weg- en spoorverbinding met Utrecht
- De opwaardering van de verbinding Alkmaar – Lelystad – Zwolle, waaronder de N50 en de N307
- De toekomstbestendige ontsluiting van Urk, mogelijk via een randweg.
- Verbreding van de sluizen bij Kornwerderzand, zodat grotere schepen Flevokust Haven en de Maritieme Servicehaven kunnen bereiken.

In al deze gevallen is of wordt een bijdrage van de provincie gevraagd. Deels is met deze bedragen al rekening gehouden in de begroting of in de reservering van middelen.

Smart Mobility

Flevoland heeft de ruimte voor grootschalige evenementen. De toestroom van mensen bij de evenementen wordt echter steeds groter. Ook de Floriade komt er aan en ook hier worden grote aantallen bezoekers verwacht. Via smart mobility maatregelen kan (tijdelijke) capaciteitsproblematiek op een kosteneffectieve wijze worden aangepakt. Flevoland kan daarmee de proeftuin voor Smart Mobility in Nederland worden.

Fietsinfrastructuur

Met het oog op het Klimaatakkoord en het regionale mobiliteitsplan kan de combinatie fiets-openbaar vervoer bijdragen aan de CO₂-reductie. Vanuit de provinciale rol past daarbij de inzet het (snel)fietsnetwerk te voltooien. In ons beleid gaat het naast uitbreiding van het snelfietspadennetwerk, ook om het oplossen van andere knelpunten in het regionale fietsnetwerk. De opwaardering van het Spoorbaanpad in Almere en de verbinding Lelystad – Lelystad Airport tot snelfietsroute is in uitvoering.

Daarbij komt de opgave om een snellere overstap tussen fiets en OV te faciliteren. Dat vraagt extra stallingsplaatsen bij OV-knooppunten en slimme oplossingen met fietsdeelsystemen, zodat reizigers het laatste deel van hun reis ook CO₂-neutraal kunnen afleggen. De ontwikkeling van OV-knooppunten is een onderdeel van het mobiliteitsbeleid. Een derde aspect is fietsveiligheid. Waar de ontwikkeling van snelfietsen kansen biedt voor CO₂-reductie,

levert het ook risico's op wanneer fietspaden niet goed zijn ingericht en kruispunten onvoldoende veiligheid bieden aan fietsers.

Deze drievoudige opgave (netwerk, knooppunten en veiligheid) vraagt om financiële inzet en samenwerking met onze gebiedspartners.

Aantrekkelijke vaarwegen

Onze vaarwegen bieden (economische) kansen voor het verbinden met attracties en het fiets/wandelnetwerk in Flevoland. Er is een trend naar toename van het gebruik van kleine vaartuigen en de kleine watersport neemt in omvang toe. Er zijn nieuwe vaarverbindingen ontstaan vanuit het vaarrouthenetwerk 't Gooi naar het Gooimeer en de nieuwe route 'blauwe diamant' bij Zeewolde. Dit biedt kansen om vaargebieden in de regio met elkaar te verbinden. Gebiedspartners hebben ambitie en het is mogelijk om hieraan actief bij te dragen door voorzieningen te treffen die de beleving van het (provinciale) vaarwegennet in de gebieden waar potentie is, vergroten.

Openbaar vervoer (streekvervoer)

Openbaar vervoer (OV) kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verduurzamen van het Flevolandse mobiliteitssysteem. Zoals hierboven al gezegd is vooral de combinatie fiets-OV kansrijk als bijdrage aan de CO₂-reductie. Dat vraagt van het OV-systeem wel dat het zo goed mogelijk aansluit op de reispatronen van de gebruikers, dat overstappen soepel gaat en dat OV-knooppunten goed bereikbaar zijn en mogelijk-

heden bieden voor parkeren in de nabijheid (auto en fiets).

Kernnet

Onderdeel van de OV-visie is om het kernnet te versterken. Het kernnet is er om de relatief grote reizigersstromen met hoge frequentie te vervoeren. Met name in Noordelijk Flevoland leeft een wens naar hoogwaardiger OV-verbindingen naar belangrijke bestemmingen binnen en buiten Flevoland (Lelystad, Zwolle en Noord Nederland). Daarnaast verdienen de OV-verbindingen tussen Zeewolde en Lelystad/Almere aandacht.

Verduurzaming busvervoer

Bij de aanbesteding van de nieuwe concessie IJssel-Vecht zijn stappen gezet in de richting van de verduurzaming van het OV. De Provinciale Staten van de drie provincies hebben extra middelen beschikbaar gesteld om de introductie van duurzaam vervoer versneld te laten plaatsvinden. Gelet op de ambities van de PS-en ligt het voor de hand om gedurende de concessieperiode de verdere verduurzaming voortvarend aan te pakken en in te spelen op nieuwe technologische ontwikkelingen (zoals waterstofbussen). Voor de periode tot 2021 is €1 miljoen beschikbaar om gezamenlijk met de provincie Gelderland (en op termijn mogelijk Overijssel) financiële steun te verlenen aan initiatieven die het OV helpen verduurzamen. Als ook voor 2021-2023 middelen beschikbaar worden gesteld, kan deze trend worden doorgezet.

Ontsluiting landelijk gebied

Slimme, efficiënte maatwerkoplossingen kunnen het landelijk gebied ook in de toekomst bereikbaar houden. Het huidige OV-aanbod is niet ingericht om flexibel in te kunnen spelen op de (buiten de spits) beperkte mobiliteitsvraag vanuit en naar de kleinere kernen. De transformatie naar een flexibel vervoeraanbod op maat brengt aanloopkosten met zich mee. De verwachting is dat de structurele kosten van het nieuwe vervoeraanbod in het landelijke gebied lager zullen uitvallen dan de kosten van de bestaande buslijnen. Dat biedt kansen om dit budget anders in te zetten.

Beheer en onderhoud van provinciale (vaar)wegen

De provinciale wegen en vaarwegen dragen bij aan de bereikbaarheid van Flevoland. De geografische ligging midden in Nederland maakt Flevoland interessant als logistieke draaischijf voor het (inter)nationale bedrijfsleven. De goede aansluitingen naar de Randstad en Oost-Nederland zorgen voor snelle doorstroming van het (vracht)verkeer. Ook de agrarische sector vaart wel bij een goede, betrouwbare infrastructuur.

In het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (pMIRT) en het Meerjarenprogramma Beheer en onderhoud en Vervangingsinvesteringen Infrastructuur (MBVI) is vastgelegd hoe we die infrastructuur op orde brengen en houden.

Met beide programma's worden de grote capaciteitsknelpunten in Flevoland in 2023 opgelost.

De aansluitingen met het "oude" land via de N50, de N301 Nijkerkerweg en de A27 vergen de nodige aandacht. In 2014 hebben PS besluiten genomen over de kwaliteitsniveaus waarop onze (vaar)wegen worden onderhouden en is budget vrijgemaakt voor de periode t/m 2019. Voor de komende collegeperiode moeten deze afspraken herijkt worden en is een nieuw Strategisch Uitvoerings Programma Beheer en Onderhoud Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 Flevoland (SUP 2.0) opgesteld.

Investeren in de volgende generatie, duurzaam en slim

De komende jaren investeert de provincie jaarlijks circa 50 miljoen euro in haar (vaar)wegennetwerk, wat een groot deel van de provinciale begroting behelst. Deze investeringen moeten toekomstbestendig zijn, want we bouwen aan de infrastructuur voor de volgende generaties. Duurzaam investeren staat voorop. Provincie Flevoland heeft in de Omgevingsvisie Flevoland Straks uitgesproken dat zij het goede voorbeeld wil geven als een circulaire en energieneutrale provincie. Vermindering van CO₂ uitstoot is vertrekpunt bij ontwerp, aanleg, beheer en onderhoud van de (vaar)wegen. Ook kan de provincie in de fysieke leefomgeving het opwekken van de energiebehoefte van de provinciale organisatie oppakken, op een efficiënte manier, waardoor op afzienbare termijn de investeringskosten ten minste worden terugverdiend.

Inzetten op kansen en ontwikkelingen voor recreatie en toerisme

In Flevoland zijn er volop kansen voor recreatie en toerisme. Gebieden als Nationaal Park Nieuw Land, de Oostrand van Flevoland en het Waterloopbos hebben een grote potentie op dit gebied. Een wezenlijk onderdeel van de kwaliteitsimpuls in deze gebieden is de bereikbaarheid per fiets en per auto. Voor de beeldvorming: het bezoekerscentrum van het Nationaal Park Nieuw Land is niet per auto bereikbaar voor grotere aantallen bezoekers en het Waterloopbos is niet bereikbaar via een recreatief aantrekkelijk fietspad. Ook door de Oostrand loopt geen mooi recreatief fietspad.

Een belangrijk onderdeel van de ontwikkelvisie voor Nationaal Park Nieuw Land is het geleidelijk (in de komende 20 jaar) met elkaar verbinden van de vier natuurkernen tot een aaneengesloten park. Tegelijkertijd wordt Nieuw Land beter bereikbaar gemaakt, zodat bezoekers per fiets, kano, te voet of met een elektrische jeep het gebied kunnen ontdekken. Het gebied, waar beleving van de natuur vooropstaat, moet jaarlijks twee miljoen bezoekers trekken. Met het voorgestelde nieuwe natuurstation Nieuw Land is het park voor alle mensen vanuit de metropoolregio Amsterdam en andere stedelijke gebieden direct met de trein bereikbaar.

Mobiliteit & Infrastructureel Test Centrum (MITC) NLR Marknesse

De provincie faciliteert de verplaatsing van het huidige RDW-testcircuit in Lelystad naar de locatie NLR Marknesse. Dit biedt de mogelijkheid voor de ontwikkeling van een Nationaal Mobiliteit & Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse. Het MITC past in het streven van het Rijk om “Nederland testland” (een onafhankelijk state-of-the-art test- en keuringscentrum) waar te kunnen maken en in ons streven om proeftuin van Nederland te zijn. Dit is een aanvulling op de bestaande voorzieningen (bijvoorbeeld de Automotive Campus Helmond) en toekomstige voorzieningen (bijvoorbeeld de testlocatie voor de Hyperloop in Lelystad).

Deze combinatie van hoogwaardige testvoorzieningen versterken de positie van Nederland als vooraanstaand testland op het gebied van Smart Mobility. Het testcentrum Marknesse zal gaandeweg een steeds grotere economische betekenis krijgen, omdat het innovatie stimuleert en doordat rondom het testcentrum clustervorming plaatsvindt. Het testcentrum is interessant voor de auto-industrie en is naar verwachting een stimulans voor onderwijs-instellingen, start- en scale-ups en onderzoekscentra. Ook andere organisaties maken gebruik van de ICT en research & development-faciliteiten, zoals (verkeers)informatiediensten en nieuwe bedrijven die zich richten op de ontwikkeling van zelfrijdende voertuigen, sensor-technologie of datacommunicatie. Er is synergie met de aanwezige NLR en Duits-Nederlandse Windtunnel en met het maritieme cluster rondom Urk. De komst

van het testcentrum maakt tevens een win-win-situatie mogelijk voor de natuur- en recreatieontwikkeling van het Voorsterbos.

Optimaliseren knooppuntontwikkeling rond Flevokust Haven

Flevokust Haven is gunstig gelegen aan de oostelijke rand van de metropoolregio Amsterdam. Hiermee is het samen met Amsterdam Lelystad Airport het oostelijke logistieke knooppunt van de MRA, maar het ligt ook strategisch op de as Alkmaar – Zwolle – Duitsland. Flevokust Haven is goed ontsloten over water (direct aan de hoofdvaarroute Amsterdam - Lemmer). De landzijdige ontsluiting kan verder verbeterd worden. Dit geldt zowel richting de A6, als richting de Houtribdijk, als ontsluiting via spoor. Daarnaast zal de toenemende congestie op de wegen in de MRA het noodzakelijk maken om duurzame oplossingen voor het toenemende goederenvervoer te vinden. Flevokust Haven wordt verder uitgebreid als belangrijke (synchronomodale) schakel in de mainportlogistiek van de Randstad waarbij het optimaliseren van het binnenvaartnetwerk een opgave is. Om de knooppuntfunctie van Flevokust Haven verder uit te bouwen wordt gewerkt aan de volgende ontwikkelingen:

Railterminal nabij Flevokust Haven

In de transport en logistiekwereld wordt steeds meer flexibiliteit, betrouwbaarheid en duurzaamheid gevraagd. Het aanbieden van meerdere modaliteiten (weg, water, spoor) heeft daarbij meerwaarde. Daarnaast is er een trend dat er meer goederenvervoer

over het spoor wordt vervoerd (o.a. ten gevolge van de Nieuwe Zijderoute naar China). Een railverbinding naar het haventerrein van Flevokust Haven is vanuit kostenbaten oogpunt op korte termijn niet realistisch, maar dient wel ruimtelijk mogelijk te blijven. Het realiseren van een overslagperron bij het service-/opstel terrein bij de Houtribweg biedt mogelijkheden om relatief eenvoudig ook spoor als goederenmodaliteit aan te bieden.

Directe aansluiting van Flevokust Haven op de A6

Bij een groei van het aantal transportbewegingen zal er na 2030 een capaciteitsprobleem ontstaan bij de aansluiting van de Houtribweg op de A6. Door een directe aansluiting ten noorden van Flevokust Haven te maken wordt de huidige aansluiting ontlast en wordt de route (uit het noorden, waar een groot deel van de voertuigbewegingen van en naar Flevokust plaatsvindt) met een aantal kilometers verkort. Dit vergroot het verzorgingsgebied van Flevokust Haven en beperkt emissies.

ITS-(verkeers)centrale

Slimme technologie waaronder een coöperatieve Intelligente Transport Systeem (ITS) rondom Lelystad voor een veiligere weg- en vaarverbinding en voor een efficiënter gebruik van het weg- en vaar netwerk. Via innovatieve technologie worden waarschuwingen over wegwerkzaamheden gecommuniceerd, soms tot in de auto of het schip. Dit ITS-systeem zal onderdeel uitmaken van de ITS-corrider in de Randstad. Provincie Flevoland zet in op het realiseren van een ITS-(verkeers)centrale bij Lelystad door RWS.

ENERGIE, MILIEU EN KLIMAAT

De opgave 'duurzame energie' staat hoog op de politieke agenda. Het gaat hierbij om: minder energie verbruiken, verminderen van het gebruik van fossiele energie en toewerken naar 100% hernieuwbare energie. In Flevoland zijn hiervoor al veel maatregelen genomen, zoals de oprichting van DE-on, de Flevolandse Energie Agenda (FEA), Regioplan Wind, een Structuurvisie Zon, stimuleringsbeleid voor aardwarmte en wordt gewerkt aan een Regionale Energie Strategie (RES) etc.

Ook in Flevoland is het nog een grote opgave om de doelen van het Klimaatakkoord te bereiken. Het helpt daarbij als we zaken met elkaar integreren. De RES moet een strategie zijn voor de hele regio voor de periode tot 2030 met een doorkijk naar 2050. De RES gaat verder en is bindender dan de FEA.

Onze doelstelling nu is evenveel duurzame energie opwekken als we gebruiken. Er is (nog) geen provinciale doelstelling op het verminderen of het beëindigen van het gebruik van fossiele brandstoffen.

Van energieneutraal naar CO₂-neutraal

Met de doelstellingen van het Klimaatakkoord voor ogen, is wel duidelijk dat de doelstelling van energieneutraliteit te beperkt is. De transitie naar CO₂-neutraliteit zal een grote impact hebben op zowel de stedelijke omgeving als het landelijk gebied. Als provincie hebben we daarin een belangrijke verantwoordelijkheid.

De focus op CO₂-neutraliteit versterkt de link met Circulaire Economie, Landbouw Meerdere Smaken, Ruimte voor Initiatief, het Verhaal van Flevoland en programma's als het Actieprogramma Bodem & Water, de Human Capital Agenda en meer. Er is financiële armslag nodig om succesvolle instrumenten meer impact te laten genereren.

Klimaatarmoede

Bij klimaatarmoede gaat het om huishoudens die niet de mogelijkheden hebben te investeren in verduurzaming van hun woning worden geconfronteerd met stijging van de energielasten, wat hun investeringsmogelijkheden inperkt. Het is een probleem dat in Flevoland bovengemiddeld speelt. De gemeenten kunnen dit niet alleen oplossen. Mogelijk wordt een beroep op provinciale bijdragen gedaan.

Financiën

Afhankelijk van het gekozen ambitieniveau, zal dit thema aanzienlijke investeringen vragen. Interessant is te onderzoeken in hoeverre private partners daarin kunnen worden betrokken.

Circulaire economie

Flevoland heeft de ambitie om in 2030 grondstoffeleverancier te zijn voor de circulaire economie. De belangrijkste taak van de provincie in de transitie naar een circulaire economie is om andere partijen in staat te stellen de kansen te pakken die de circulaire economie biedt. Het moet op die manier mogelijk worden om zelf meer hergebruikt materiaal toe te passen, de regionale economie een impuls te geven en het aantal circulaire banen te laten toenemen. Er zijn sterke linken tussen de opgave Circulaire Economie en de Human Capital Agenda, Landbouw Meerdere Smaken, water- en natuurbeheer en de Klimaatopgave.

AANTREKKELIJK FLEVOLAND, KRACHTIGE SAMENLEVING

Samen met landelijke en regionale partners werkt de provincie aan het versterken van de kwaliteit van natuur, kunst, cultuur, sport, recreatie en toerisme.

Recreatie & toerisme

Een belangrijk doel is meer bezoekers aan te trekken, deze meer tijd te laten doorbrengen en meer geld te laten besteden. De groei van het aantal mensen dat Nederland bezoekt wordt tot 2030 geraamd op 50%; van 18 miljoen naar 29 miljoen. Er is dus veel bij te winnen, als het lukt een groter aandeel te verwerven in deze groeiemarkt. Zo kan het aantal banen groeien, kunnen ondernemingen floreren en wordt Flevoland een aantrekkelijker gebied om te wonen, werken en verblijven. Landschapskunst, grootschalige sportevenementen, aantrekkelijke toeristische routes met een uniek karakter (zoals een rond de maritieme geschiedenis aan de hand van scheepswrakken) zijn allemaal elementen die kunnen helpen bij het doel om meer mensen te trekken en ze meer te bieden.

Aanvullende informatie:

<https://www.flevoland.nl/wat-doen-we/recreatie-toerisme-en-sport>

Oostrand van Flevoland

Langs de Oostrand van Flevoland bevindt zich een multifunctioneel gebied met veel agrarische gronden, water en groen (onder meer het Waterloopbos, dat sterk ontwikkeld gaat worden en het Voorsterbos). Ook zijn hier concentraties van verblijfsrecreaties en grotere dag-recreatieve voorzieningen te vinden (waaronder Walibi Holland). Daarmee heeft het gebied betekenis tot ver buiten de provincie. Het gebied vormt een belangrijke schakel tussen Flevoland en het 'oude land'. Het gebied wordt op dit moment gekenmerkt door scherpe ruimtelijke scheidingen tussen de aanwezige functies. De oostrand heeft te maken met verschillende uitdagingen: de wensen van recreanten zijn veranderd, een aantal voorzieningen is op leeftijd en het gebied kent een natuuropgave (Natura2000). Daarnaast willen we veiligheids- en leefbaarheidsproblemen op vakantieparken (zoals zich elders in Nederland voordoen) voorkomen.

Kunst en cultuur

Flevoland kan een belangrijke rol spelen voor het faciliteren en aanbieden van kunst en cultuur. Het is daarbij van belang dat culturele instellingen onderling samenwerken en over gemeente- en provinciegrenzen heen kijken, en dat het eigen cultureel profiel verder wordt uitgebouwd. Zo kan de provincie verder bouwen aan talentontwikkeling, rijksmiddelen binnen halen voor Flevolandse organisaties en zowel het jonge als het oude erfgoed beter onder de aandacht brengen.

Erfgoed en landschap

Het grootschalige en open cultuurlandschap is een belangrijk onderdeel van het Flevolandse erfgoed. En ook de (vaak) jonge monumenten, de archeologische vindplaatsen en het verhaal van de voormalige zeebodem met scheepswrakken in de bodem en over de avontuurlijke ontginningsperiode spelen een belangrijke rol.

Het ingenieurslandschap van Flevoland geniet wereldfaam. Dat moeten we niet laten verwateren. Daarom is met Het Verhaal van Flevoland een voedingsbodem gelegd om inspiratie te stimuleren, zodat we samen met onze omgeving en gebiedspartijen waardevolle landschappen en zichtbaar cultureel erfgoed kunnen behouden en uitdragen. Verder moeten we ruimtelijke opgaven slim inpassen, zodat ze kwaliteit toevoegen aan de landschappelijke structuur.

In het Erfgoedprogramma is een beeld geschetst hoe met een investering van bijna € 900.000 per jaar het maximale ambitieniveau haalbaar wordt. Daarmee bouwen we aan het erfgoed van de toekomst, houden we de inpolderingsgeschiedenis levend, werken aan iconen van vernieuwing en experiment, ontsluiten het

Krachtige Samenleving

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde zijn Flevolandse minder goed opgeleid, zijn Flevolandse armer en minder actief betrokken bij de omgeving, leven Flevolandse ongezonder en is de arbeidsparticipatie relatief laag. Dit geldt met name voor de steden Lelystad en Almere. De dubbele vergrijzing brengt ook vragen met zich mee: Hoe vangen we de krimp op de arbeidsmarkt op? En hoe organiseren we voldoende zorg op maat?

We hebben dankzij de Omgevingsvisie Flevoland Straks een hernieuwde missie ons in te zetten voor de gezondheid en veerkracht van en de zorg en het onderwijs voor onze inwoners. Er is veel te winnen als het gemiddelde opleidingsniveau stijgt, armoede wordt teruggedrongen, de gezondheid verbetert, sociale veerkracht toeneemt, de (arbeids-)participatie stijgt en de beroepsbevolking beter kan inspelen op de veranderende arbeidsmarkt. Samen met de gemeenten werken we daarom aan de opgave Krachtige Samenleving. De gemeenten hebben daarin het voortouw.

De provincie heeft een toegevoegde waarde door zorg te dragen voor langlopende initiatieven die duurzaam bijdragen aan het overbruggen van gezondheids- en participatieverschillen in Flevoland.

Sport

We verlenen de economisch belangrijke steun aan grootschalige sportevenementen, zoals hierboven al benoemd, en helpen watersport te profileren als een onderdeel van aantrekkelijk Flevoland. Vanuit Krachtige Samenleving heeft sport een derde onmiskenbare meerwaarde. Voor gezondheid en participatie is juist breedtesport erg belangrijk en helpt het als de openbare ruimte en natuurgebieden uitnodigen tot bewegen. Flevoland staat aan de top met ongezonde leefstijl, overgewicht en beweegarmoede. Met het Nationaal Preventieakkoord en Nationaal Sportakkoord behoort een coördinerende rol van de provincie tot de mogelijkheden. Investeren in een beweegvriendelijke openbare ruimte, in langdurige samenwerkingsrelaties, effectieve programma's, bewustzijscampagnes en monitoring kunnen helpen om de gezondheid van Flevoland te verbeteren.

Menselijk kapitaal: de Human Capital Agenda

De doelstellingen van Krachtige Samenleving hangen voor een belangrijk deel samen met werk. Het is voor mensen belangrijk dat zij goed opgeleid zijn voor deelname op de arbeidsmarkt, in staat zijn een goed inkomen te verdienen en kunnen omgaan met veranderende eisen die de arbeidsmarkt stelt. Werk, ook als

dat vrijwilligerswerk is, levert bovendien structuur en sociale contacten en kan bijdragen aan de veerkracht van Flevoland. Dat is de gemeentelijke verantwoordelijkheid die nauw aansluit op de doelstellingen van de Human Capital Agenda (HCA). Vanuit de provincie is de verantwoordelijkheid gericht op het optimaliseren van de afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en van de samenwerking tussen onderwijs, kennisinstellingen en werkgevers.

In de vorige collegeperiode is HCA opgezet als één van de instrumenten die nodig zijn voor een sterke economische infrastructuur en vooral voor het MKB. Maar het is ook vanuit de doelstellingen van Krachtige Samenleving een belangrijk instrument. En vanuit de andere opgaven van de Omgevingsvisie wordt ook gekeken naar de HCA, omdat er behoefte is aan goed opgeleid personeel om bijvoorbeeld de omslag naar een circulaire economie te maken of om de initiatieven binnen Landbouw: Meerdere Smaken tot bloei te laten komen.

Daarom is het belangrijk voor de HCA een bredere aanpak te kiezen, waarin niet alleen vanuit de behoeften van werkgevers wordt gedacht, maar ook vanuit de behoeften van gemeenten die werken aan de inzetbaarheid van hun inwoners, van opgaven en van onderwijsinstellingen.

Digitalisering

Digitalisering verandert wereldwijd de economische en

maatschappelijke werkelijkheid. Van internet, via sociale media, 'the internet of things', en drones tot robotisering en kunstmatige intelligentie aan toe: die ontwikkelingen leiden tot initiatieven om de mogelijkheden van technologische innovaties in te zetten om maatschappelijke vraagstukken te kunnen oplossen. De nationale strategie 'Nederland Digitaal' wil de kansen van digitalisering optimaal benutten met Nederland als pionier en proeftuin. Een goede, snelle breedbandverbinding voor inwoners en bedrijven is daarbij essentieel. De inzet voor snel internet in het buitengebied legt een goede basis voor actieve deelname van Flevoland aan de strategie. De vraag is of in de komende coalitieperiode een eigen Flevolandse strategie wenselijk is. Die kan zijn gericht op het verzilveren van de kansen die digitalisering biedt bij maatschappelijke vraagstukken. Dit kan door een eigen strategie te ontwikkelen, door te investeren in kansrijke projecten of door te focussen op de aansluiting van de beroepsbevolking bij de nieuwe ontwikkelingen.

LANDELIJK GEBIED

Natuur, water en landbouw.

Natuur

De natuurontwikkeling in Flevoland kent op dit moment twee grote ontwikkelingen, te weten de ontwikkeling van het Nationaal Park Nieuw Land en het beheer van de Oostvaardersplassen. Daarnaast spelen er vragen op het gebied van faunabeheer.

Nationaal Park Nieuw Land

Begin 2019 is de Ontwikkelingsvisie voor het Nationaal Park Nieuw Land vastgesteld. De Lepelaarplassen, Oostvaardersplassen, Markermeer en Markerwadden maken onderdeel uit van NP Nieuw Land. Tijdens deze collegeperiode zal de provincie samen met de partners in het NP starten met de uitvoering van de Ontwikkelingsvisie. Eén van de partners zal het voortouw moeten nemen in de uitvoering. Er is een periode van 12 tot 15 jaar voorzien, waarin de Ontwikkelingsvisie tot uitvoering wordt gebracht. De uitvoering vraagt om zowel investeringen in natuurbeleving en toerisme, als procesgeld voor het bemensen van het op te richten programmabureau voor marketing en communicatie.

Beheer Oostvaardersplassen

Sinds de zomer van 2018 is er een beleidskader voor het beheer van de Oostvaardersplassen van waaruit provincie en Staatsbosbeheer samen werken aan uitvoering van de beschreven maatregelen. De belangrijkste op kortere termijn zijn herstel van de moerasvegetatie voor de vogelrijkdom, verminderen van het aantal edelherten door afschot en paarden door herplaatsing en het aanleggen van extra beschutting in het kerngebied van de plassen.

Faunabeheer

De provincie is het bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming. Dat betekent dat wij verantwoordelijk zijn voor de vergunningverlening voor activiteiten in Natura 2000-gebieden of voor stikstofemissie, voor het verlenen van ontheffingen (bijvoorbeeld bij ruimtelijke ingrepen) en voor het geven van opdrachten die tot doel hebben schade door dieren aan bijvoorbeeld de landbouw tegen te gaan.

Het faunabeheer ligt onder een vergrootglas. Het roept regelmatig maatschappelijke onrust op en kan leiden tot juridische procedures. Daarom is het belangrijk dat de provincie op ieder moment goed kan onderbouwen waarom zij bepaalde keuzes maakt. Dat raakt ook de organisatie van het faunabeheer. Daarom worden de beleidsregels regelmatig geactualiseerd op basis van de ervaringen die de provincie heeft opgedaan. En is een transitie in gang gezet van de organisatie van het faunabeheer.

Nieuwe Natuur

De provincie heeft met ondernemers, bewoners, terreinbeherende organisaties en gemeenten uit Flevoland projecten gerealiseerd voor grootschalige toegankelijke natuur met ruimte voor recreatie. Deze projecten van Nieuwe Natuur naderen hun voltooiing. Binnen de projecten wordt invulling gegeven aan de compensatieverplichting (totaal 365 ha) voor onder meer de Hanzelijn, verbreding A6 en (verlies van) kiekendieffoeragegebieden. Niet alle projecten zijn volledig tot wasdom gekomen en mogelijk kan de natuuropgave niet in alle projecten worden gerealiseerd. Dit betekent dat de inbreng van gronden, opstallen en/of kapitaal van de programmahouders (provincie, Staatsbosbeheer en Flevo-Landschap) nog niet vereffend is en het programma nog niet afgewikkeld kan worden. Naast intensivering van bestaande projecten dienen zich nieuwe initiatieven aan, die een bijdrage kunnen leveren aan de realisatie van grootschalige toegankelijke natuur met ruimte voor (verblijfs)recreatie en combinaties met andere provinciale doelstellingen. Dit biedt kansen om de resterende gronden, opstallen en programmavermogen daarvoor in te brengen.

Naast de klassieke combinatie van natuur en recreatie wordt er gewerkt aan het realiseren van waardevolle natuur in het landelijk gebied, om zo het natuurnetwerk en de biodiversiteit in Flevoland te vergroten en in te zetten op een structurele verandering naar een duurzame landbouw. We verbreden de Nieuwe Natuurprojecten in combinaties met duurzame energie,

duurzame bosbouw, agroforestry en natuurinclusieve landbouw en landbouwinclusieve natuur. Daarnaast dragen we met natuurprojecten bij aan de oplossing voor bodemdalingsproblematiek.

Door essentaksterfte en de ouderdom van populieren wordt veel gekapt. Ter vervanging kiezen we voor multifunctionele bossen met duurzame bij voorkeur inheemse soorten waarbij (verblijfs)recreatie, houtproductie en ecologie goed samengaan. De opgedane kennis wordt uitgewisseld met Europese partners.

Gelet op het aangenomen amendement in Provinciale Staten in december 2018 dienen de middelen uit het programma Nieuwe Natuur (pNN) te worden besteed aan de aanleg van nieuwe of de verbetering van bestaande natuur. Waar de focus in het pNN tot nu toe vooral heeft gelegen op de aanleg van toegankelijke en beleefbare nieuwe natuur binnen de voor het programma vastgestelde kaders, dienen zich aanvullende opgaven aan. Daarbij valt te denken aan het investeren in een plus op een aantal projecten in het pNN, zoals bijvoorbeeld het vergroten van het recreatieve en toeristische aanbod en verdere vormgeving en realisatie van delen van het Nationaal Park onder meer vanuit het kader van het advies van de commissie Van Geel.

Ook kan gedacht worden aan het koppelen van Nieuwe Natuur aan andere provinciale opgaven zoals duurzame energie en Landbouw Meerdere Smaken. Te denken valt aan het via proeftuinen experimenteren

met natuurinclusieve landbouw en/of het (optimaliseren van) de inzet van natuur-afval als duurzame energiebron of groene grondstof in productieprocessen.

De inzet van natuur als oplossing voor de bodemdalingproblematiek ten zuidoosten van Almere en rond Schokland op korte en lange termijn behoort ook tot de mogelijkheden.

Samenvattend biedt aanwending van de middelen vanuit pNN kansen in bijvoorbeeld de volgende regio's:

- woon/recreatieomgeving van Oosterwold-Oostvaardersplassen-Markermeer/IJmeer;
- de Oostrand van Flevoland;
- de omgeving van (het bodemdalingsgebied van) Schokland.

Voor alle opties is het relevant om, in lijn met de kaders van het pNN, maatschappelijke partners en burgers te betrekken en uit te nodigen om met gezamenlijke voorstellen te komen.

Water

Op het gebied van 'water' spelen diverse opgaven. Denk bijvoorbeeld aan klimaatadaptatie, omgaan met extreme weerpieken (verdroging), de kwaliteit van ons (grond)water in het licht van vervuiling met medicijnresten en plastics. Flevoland beschikt over belangrijke drinkwatervoorraden die sneller worden verbruikt dan ze worden aangevuld. Dat dwingt ons na te denken over zuinigheid in drinkwatergebruik, zodat we het drinkwater inzetten waar het echt nodig is. De provincie stelt de kaders waarbinnen het waterschap zijn werk doet. Het (wettelijk verplichte) waterprogramma is het instrument.

Landbouw: Meerdere Smaken

De opgave 'Landbouw: Meerdere Smaken' streeft naar snellere doorstroom van kennis naar praktijk en vice versa. Doel is een grotere diversiteit aan bedrijfsstijlen en verdienmodellen binnen de landbouw en een sluiting van kringlopen van veld tot bord. Sterkere samenwerking binnen de agrofoodketen en binnen vergelijkbare bedrijfsstijlen. Dit alles gericht op een gezondere bodem, schoner water, toename in biodiversiteit en een landschap dat duurzaam geschikt is voor voedselproductie.

De ingezette beweging vindt op dit moment plaats op 5 'smaken': landbouw en natuur; precisielandbouw; kringlooplandbouw; keten; voedselkwaliteit (plant-aardige eiwitten en aardappelveredeling).

De nieuwe coalitie kan bepalen hoe en met welke intensiteit de provincie verder uitvoering geeft aan deze opgave. De coalitie kan uitgangspunten meegeven voor het afwegingskader dat in 2019 wordt ontwikkeld. Op welke wijze moeten bijvoorbeeld maatschappelijke belangen worden afgewogen tegen bedrijfsbelangen?

Het Actieplan Bodem & Water is onderdeel van deze opgave. Dit Actieplan beoogt een goed bodembeheer en goede waterkwaliteit om zo te komen tot een sterke landbouwsector die ook op de lange termijn zorgdraagt voor een goede voedselvoorziening met respect voor de leefomgeving. Een eerste stap in het vervolg van het actieplan is dat op dit moment het Kennisnetwerk Bodem en Water+ wordt opgericht, dat de uitwisseling van kennis en ervaringen tussen agrariërs onderling en met kennisinstellingen ondersteunt.

Belangrijk uitgangspunt voor Landbouw: Meerdere Smaken is Ruimte voor Initiatief. Door te werken aan daadwerkelijke ruimte voor initiatieven zet de provincie zich in om belemmeringen weg te nemen en condities te creëren die de ontwikkeling van een wendbare, weerbare en duurzame agrofoodketen stimuleren. Andere belangrijke dwarsverbanden zijn er met de opgave Circulaire Economie en met thema's als bodemdaling, kavelruil, de digitaliseringsagenda, landschap en meer. Bovendien ligt de grootste opgave voor versterking van de biodiversiteit in het agrarisch gebied. In hoeverre wilt u inzetten op extra inzet in het agrarisch gebied? Of op de ontwikkeling naar een

duurzamere vorm van landbouw die niet alleen bijdraagt aan gezonder voedsel, maar ook aan een rijkere natuur?

Grond in beweging

In de nota "Grond in beweging" zijn de ontwikkelingen beschreven die tot 2040 afkomen op het landelijk gebied van Flevoland met daarbij de handelingsperspectieven.

Vanuit de stuurgroep Grondgebruik Flevoland is de ambitie om een vervolg te geven aan deze nota in de vorm van drie pilots die dekkend zijn voor de Flevolandse situatie:

1. Bodemdaling -> Noordelijk Flevoland
2. Bodemkwaliteit -> Oostelijk Flevoland
3. Meervoudig ruimtegebruik in een stadsrandgebied -> Zuidelijk Flevoland

Met Grond in beweging wordt gewerkt aan het strategisch coördineren van verschillende activiteiten die nu al plaatsvinden en aan het leggen van de verbinding met landelijke trajecten, zodat Flevoland kan profiteren van de samenwerking met het rijk op dit gebied.

Floriade Werkt!

In 2022 vindt de wereldtentoonstelling Floriade in onze provincie plaats. De provincie heeft een eigen paviljoen op de expo, van waaruit het invulling geeft aan haar gastheerschap. Het paviljoen staat ook ter beschikking aan andere Flevolandse overheden, bedrijven en kennisinstellingen en biedt hen kansen om een dag tot enkele weken op de expo aanwezig te zijn. Geïnspireerd op Leeuwarden Friesland Culturele Hoofdstad 2018 is het de ambitie om in 2022 de hele regio te laten bruisen van activiteiten op de Floriade-thema's.

De provincie gebruikt de wereldtentoonstelling om de kenniseconomie te versterken. Floriade Werkt stimuleert met het Innovatiepaviljoen (het eerste gebouw op de Flevo Campus), een subsidieregeling en innovatiewedstrijden kennisontwikkeling en innovatie op het gebied van metropolitane voedselvraagstukken. De Floriade biedt mogelijkheden om tot intensievere samenwerking te komen met de (inter)nationale agrofoodsector. De nieuwe Flevo Campus, die zich richt op metropolitane voedselvraagstukken, is een blijvende opbrengst van de Floriade. Naast het provinciale Innovatiepaviljoen en de nieuwe school van Aeres Hogeschool Almere vestigen zich ook andere kennisinstellingen en bedrijven op de campus. Het Innovatiepaviljoen blijft ook na de Floriade beschikbaar als plek waar ondernemers, overheden en kennisinstellingen samen kunnen werken aan innovaties. Ook de groene campus van Aeres Dronten profiteert van de aanpak. In Flevoland kan een aantal

proeftuinen tot stand worden gebracht waar innovaties in agro en food worden ontwikkeld en gevaloriseerd, zoals voor precisielandbouw en robotisering, vertical farming, vitale bodem, kringlooplandbouw en plantaardige eiwitten als vleesvervangers.

**BESTUUR,
EUROPA,
FINANCIËN EN
ORGANISATIE**

Bestuur

Inspelen op veranderende omgeving

We functioneren in een dynamische wereld en de samenleving verandert in snel tempo. Deze veranderingen zijn ook van invloed op de positie en de werkwijze van de provincie. Om in te kunnen spelen op de veranderende omgeving, is het van belang dat de provincie goed kan schakelen tussen verschillende rollen. Voorheen lag het accent veelal op de uitvoering van wet- en regelgeving (rechtmatige overheid) en later ook op prestatiesturing (presterende overheid). Tegenwoordig wordt ook van overheden verwacht dat zij meedoen aan de netwerken die de samenleving steeds prominenter kenmerken (netwerkende overheid).

Een goede en gelijkwaardige samenwerking met andere (publieke en private) partijen wordt steeds belangrijker. Omgang met (nieuwe) media, corporate communicatie en public affairs verdienen extra aandacht. Een belangrijke opgave is daarbij om oog te hebben voor kleinschalige ontwikkelingen, nieuwe initiatieven en nieuwe actoren. Die vormen de mogelijke onderstroom van een nieuw systeem en een nieuwe aanpak (responsieve of uitnodigende overheid). Tegelijkertijd wordt ook van de provincie verwacht dat zij met autoriteit kan optreden als de omstandigheden dat vragen en indien gewenst of nodig regie kan nemen. Een krachtige overheid kan schakelen tussen rollen en kiest voor die rol die past bij de specifieke situatie.

Opgavengericht werken

De vraag hoe in te spelen op de veranderlijke omgeving leeft overheidsbreed. Bij de provincies wordt de oplossing gezocht in een aanpak die wordt samengevat onder de term 'opgavengericht werken'. De basis van opgavengericht werken is de constatering dat provincies hun werkwijze moeten aanpassen om te kunnen bijdragen aan de oplossing van de belangrijkste maatschappelijke vraagstukken. Kenmerken van die werkwijze zijn:

- Dat de provincie niet haar eigen takenpakket als uitgangspunt neemt, maar de belangrijkste maatschappelijke vraagstukken. Geen sectorale aanpak vanuit elk beleidsveld, maar een integrale benadering waarin specifieke vraagstukken (de opgaven) de integrerende factor vormen.
- Dat de provincie deze vraagstukken niet alléén aanpakt, maar actief de kerntaken en kernkwaliteiten benut van de partijen binnen haar netwerken die iets kunnen toevoegen aan de aanpak van concrete opgaven, op basis van gedeelde belangen.
- Het uitgangspunt voor de betrokkenheid van de provincie is toegevoegde waarde. Alleen daar waar een provinciale betrokkenheid van meerwaarde is, zal de provincie bijdragen. Hoe die bijdrage vorm krijgt -welke schaal ((inter)nationaal, regionaal, lokaal) en welke rol (rechtmatige overheid, presterende overheid, netwerkende overheid, participerende overheid)- hangt af van de aard van het maatschappelijke vraagstuk.
- Niet de regels, maar de bedoeling van die regels zijn het uitgangspunt. Regels en wetten moeten

worden gerespecteerd, maar toepassen vereist lenigheid en soms de bereidheid om risico's te nemen, voor zover dat bijdraagt aan de aanpak van de opgave. Een voorbeeld van opgavengericht werken in Flevoland is de Omgevingsvisie. Belangrijk is dat 'opgavengericht werken' geen doel op zichzelf is, maar een middel om toegevoegde waarde te kunnen bieden in een snel veranderende omgeving.

Van belang hierbij is dat wordt gewerkt aan meer samenhang, een meer integrale benadering en minder verkokering in het beleid.

Open huishouding/kerntaken

Grondwettelijk beschikt de provincie over een open huishouding. Dit betekent dat het provinciebestuur die zaken mag oppakken die het voor de inwoners nodig acht. Binnen dit kader richt de provincie zich vooral op de volgende zeven kerntaken:

- Duurzame ruimtelijke ontwikkeling (waaronder waterbeheer);
- Milieu, energie en klimaat;
- Vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden;
- Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer;
- Regionale economie;
- Culturele infrastructuur en monumentenzorg
- Kwaliteit van het openbaar bestuur.

Samenwerking

Met de Flevolandse gemeenten en het waterschap

wordt gewerkt aan een gezamenlijke uitvoering van de gemeenschappelijke opgaven van de Omgevingsvisie. Met Lelystad Next Level is tussen Lelystad en de provincie al een dergelijke opgavengerichte agenda opgesteld.

Flevoland heeft als 'schakelprovincie' sterke relaties met gebieden buiten de provincie. Feitelijk maakt het zuidwestelijke deel van Flevoland deel uit van het 'daily urban system' van Amsterdam. Het (noord) oosten is sterk georiënteerd op Overijssel (met name Zwolle) en Gelderland. Dit geldt voor zowel de economische relaties als de diensten- en sociale infrastructuur. Voor de noodzakelijke bestuurlijke afstemming en samenwerking bestaan verschillende bestuurlijke arrangementen.

Zo werkt de provincie nauw samen met de partners van de Metropoolregio Amsterdam en met de Regio Zwolle. De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is een samenwerkingsverband op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, economie en mobiliteit. In de MRA wordt afgestemd over onder andere: woningbouwlocaties, duurzaamheid (energietransitie en circulaire economie), bedrijventerreinen en kantoorlocaties, internationale acquisitie, kunst- en cultuurvoorzieningen en toerisme.

De MRA is een voor Flevoland belangrijk samenwerkingsverband. Op tal van voor Flevoland belangrijke gebieden onderhandelt het Rijk op het niveau van landsdelen en metropolitane gebieden.

De sociaal-economische verwevenheid van Flevoland met de MRA is groot. Vanwege de druk op de woningmarkt komt de IJmeerverbinding weer nadrukkelijk in beeld. In 2019 wordt de regeling en de werkwijze van de MRA geëvalueerd.

Bij de MRA staat de bestuurlijke afstemming tussen de deelnemers voorop. Datzelfde geldt voor de samenwerking in het kader van de Regio Zwolle. Ook deze samenwerking tussen 20 gemeenten en 4 provincies kent een lichte bestuurlijke structuur en is - net als de MRA - niet gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen. De focus bij de Regio Zwolle ligt van oudsher op economie en mobiliteit, maar is de laatste tijd verbreed naar leefbaarheid (waaronder recreatie, toerisme) en duurzaamheid.

Het Rijk is een belangrijke partner voor de provincie Flevoland. Het Rijk is intensief betrokken bij projecten van nationaal belang, zoals de groei van Almere, de herinrichting van het Markermeer/ IJmeer en de ontwikkeling van Lelystad Airport.

Landelijk wordt met de provincies afgestemd in het Interprovinciaal Overleg (IPO).

In februari 2018 hebben Rijk, provincies en gemeenten het Interbestuurlijk Programma (IBP) vastgesteld. Hiermee streven deze overheden als 'één overheid' naar een intensievere samenwerking en een gezamenlijke agenda om de actuele maatschappelijke opgaven aan te pakken. De vier thema's van het Interbestuurlijk

Programma zijn: 'samen aan de slag voor het klimaat', 'toekomstbestendig wonen', 'regionale economie als versneller' en 'goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving'.

De provincie heeft ook te maken met Europese wetten en regels, zoals in de vorm van milieuwetgeving en regels voor aanbesteding. Belangenbehartiging in Brussel is een onderdeel van elke portefeuille, waarbij de ervaring is dat de presentatie vanuit een Europees, mondiaal perspectief bepalend is voor het succesvol beïnvloeden van relevante wet- en regelgeving. Daarnaast worden de kansen benut die subsidies bieden voor Flevoland. Er zijn verschillende Europese subsidieprogramma's beschikbaar, die kunnen worden ingezet om provinciale doelstellingen te realiseren.

Weerbare overheid

Er is de laatste jaren steeds meer aandacht voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit. De landelijke overheid erkent dat ondermijnende criminaliteit in heel Nederland een probleem is en heeft extra middelen beschikbaar gesteld. Het tegengaan van ondermijnende criminaliteit vereist een brede bestuurlijke aanpak; een strafrechtelijke aanpak alleen blijkt niet afdoende. Samenwerking is noodzakelijk; tussen overheden onderling, maar zeker ook met maatschappelijke partners. In meerdere provincies worden middelen beschikbaar gesteld om samen met andere overheden en de samenleving ondermijning te voorkomen en waar nodig te bestrijden. Ook Flevoland heeft te maken met verschillende vormen van

ondermijnende criminaliteit, zoals hennepsteelt, witwassen, mensensmokkel.

Om inhoud te geven aan die brede bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit werkt de provincie -sinds twee jaar- samen met gemeenten en andere partners, in het bijzonder met het Regionaal informatie en expertisecentrum (RIEC). Het is van belang om te voorkomen dat wij als overheid (gemeenten, provincie, etc) ondermijnende criminaliteit onbewust faciliteren. Je kunt dan denken aan misbruik van vergunningen en subsidies, zakendoen met partijen die zwart geld witwassen, etc. Daarnaast is het belangrijk dat het openbaar bestuur in Flevoland integer opereert, vrij van criminele druk en mogelijke infiltratie. Het gaat met name om preventie. Ondermijning kan op allerlei manieren provinciale taken en provinciaal beleid raken, ook omdat het bij onze partners een rol speelt. In dat kader is het afgelopen jaar een aantal acties opgestart die in 2019 hun beslag krijgen en die naar verwachting een vervolg krijgen.

Analoog aan de gemeenten wordt in 2019 een weerbaarheidsscan uitgevoerd van de provinciale organisatie. De provincie heeft hiertoe opdracht gegeven om enerzijds de organisatie bewust te maken van ondermijningsrisico's en signalen daarvan en anderzijds zichtbaar te maken waar in het bedrijfsproces mogelijk kwetsbaarheden zijn en welke beheersmaatregelen genomen kunnen worden.

In het Interbestuurlijk Programma wordt ons als provincie gevraagd om aandacht te besteden aan de aanpak van ondermijning. In dat kader worden er onder andere bij de gebiedsprogramma's expliciet aandacht besteed aan dit onderwerp. Het voorkomen van ondermijnende criminaliteit is een aandachtspunt binnen de grote projecten als de luchthaven en de havens, evenals in de regiodeal.

Voor de aanpak van de problematiek op vakantieparken heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor 2019 en 2020 aan provincies een financiële impuls beschikbaar gesteld in het kader van de Actie-agenda aanpak vakantieparken. Die problematiek kenschetst zich door illegale permanente bewoning, slechte woonomstandigheden, verloedering van de parken, overlast, criminaliteit, ondermijnende activiteiten. De impuls is gericht op initiatieven van provincies of gemeenten die bijdragen aan de aanpak via de thema's ruimtelijk, economisch, sociaal/wonen en veiligheid. Waar mogelijk werken we op Midden Nederland niveau samen met Utrecht en Noord-Holland.

Het voorkomen van ondermijning begint bij het creëren van bewustwording. Binnen de eigen organisatie maar ook daarbuiten. Daarom is het van belang om ook bepaalde doelgroepen en beroepsgroepen bewust te maken van de signalen van ondermijning en handvatten te bieden om daar ook iets mee te doen. Verder werpt de provincie samen met anderen drempels op tegen gelegenheidsstructuren voor

ondermijnende criminaliteit bij de gebiedsprogramma's, de taken en het beleid van de provincie. Daarnaast proberen we samen met onze gebiedspartners ondermijnende criminaliteit te voorkomen door perspectief te bieden en individuen en de samenleving weerbaarder te maken, door te werken aan de verbreding van de welvaart.

Europese programma's

Op 31 december 2020 loopt de huidige programma-periode van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen af. De komende twee jaar blijven we de (financierings-) mogelijkheden van Kansen voor West II, het Plattelandsontwikkeling Programma (POP) en de interregionale samenwerking en grensoverschrijdende programma's (Interreg), optimaal voor Flevoland benutten. Hierbij blijven we inzetten op:

- duurzame ruimtelijke gebiedsontwikkeling;
- doorontwikkeling naar een innovatieve en circulaire Flevolandse economie;
- nationale koploper hernieuwbare energie zijn en energieneutraal in 2030.

Waar mogelijk benutten we kansen uit thematische fondsen zoals Horizon 2020 (kennis en innovatie), CEF (Europese transportcorridors), Life (natuur en milieu) en de Europese Investeringsbank.

Flevoland kan volop inzetten op projecten op het gebied van duurzame energie en de voedseltransitie. Bij Amsterdam Lelystad Airport bijvoorbeeld voor

PowerParking en EV Energie. Bij Floriade Werkt! spelen projecten zoals Foodchains4Europe, Duurzame aardappelbewaring, Led it be fresh (verticaal telen) en een algenproductielijn. In Noordelijk Flevoland zijn er mogelijkheden voor innovaties in het MKB, zoals het project Smart Industry Fieldlab. Het project "Aardwarmte Luttelgeest" inspireert andere tuinders duurzamer te werken. In relatie tot de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland wordt ingezet op een energieaanpak voor het binnendijkse bedrijventerrein gericht op integraal energiemangement (opwekking, opslag en gebruik) van stroom en warmte. Het TMI-POC (proof-of-concept) Fonds Flevoland wordt door het gehele MKB in Flevoland goed gebruikt voor innovaties. Zo benut de provincie Europese programma's maximaal om de uitvoering van de (gebieds)opgave te versterken.

Na 2020 willen we de kansen van de nieuwe programma's benutten. We zetten daarbij in op versterking van innovatie- en concurrentiekracht en sluiten aan op nieuwe Europese beleidsthema's zoals klimaat en duurzame ontwikkeling. Voor het EFRO (Europees economisch ontwikkelingsfonds) wordt ingezet op continuering van een landsdelige aanpak (Kansen voor West-3); voor het ELFPO (landbouwfonds) zal een Nationale Landbouwstrategie het kader vormen. We zoeken daarbij aansluiting met onze aanpak van Landbouw Meerdere Smaken.

Om de kansen te kunnen verzilveren is het nodig om als provincie cofinanciering te blijven leveren aan de subsidies vanuit Europese programma's.

Financiën

Provinciale middelen

Om haar activiteiten te kunnen bekostigen, beschikt de provincie over een aantal vrij inzetbare inkomstenbronnen. Deze zijn in drie categorieën te verdelen:

- a. Uitkering Provinciefonds
- b. Provinciale belasting (opcenten op de motorrijtuigenbelasting)
- c. Overige eigen inkomsten (zoals rentebaten, dividenden)

De inkomsten als bedoeld onder a en b maken circa 99% uit van de jaarlijkse inkomsten en zijn derhalve verreweg het belangrijkste. Hieronder worden deze twee inkomstenbronnen kort toegelicht en worden ontwikkelingen geschetst waar die aan de orde zijn.

a. Uitkering Provinciefonds

De uitkering uit het Provinciefonds is een vrij besteedbare uitkering die alle provincies van het rijk ontvangen. De hoogte van de uitkering wordt mede gebaseerd op de mogelijkheden die de provincies hebben om in eigen inkomsten (belastingen en vermogensinkomsten) te voorzien. De Provinciefondsuitkering groeit of krimpt jaarlijks mee met de ontwikkeling van de rijksuitgaven (volgens het zogenoemde 'samen de trap op en samen de trap af'-principe). Dit houdt in dat rijksombuigingen of -beleidsintensiveringen doorwerken in de hoogte van de Provinciefondsuitkering. Deze doorwerking wordt het accres van het Provinciefonds genoemd. De Provinciefondsuitkering voor Flevoland bedraagt in 2019 circa € 93 mln.

Ontwikkelingen - Nieuw verdeelmodel Provinciefonds

In 2017 is de verdeelsystematiek voor het Provinciefonds herzien en vereenvoudigd. Niettemin dient zich een volgende herziening van het verdeelmodel aan. Dit hangt samen met een in 2017 unaniem aangenomen motie in de Tweede Kamer om met een plan van aanpak te komen gericht op het binnen drie jaar herzien van de grondslagen van het Provinciefonds. Aspecten die daarbij een rol zouden moeten spelen zijn kostenoriëntatie, vermogensrendement en de mogelijkheid tot het faciliteren van economische groei. Ook de financiële positie van Zeeland (die fors lagere inkomsten heeft door weggevallen dividend van een nutsbedrijf) heeft daarbij een rol gespeeld. Voor dit laatste aspect is inmiddels een korte termijnoplossing gevonden, waarbij Zeeland gedurende de periode 2018-2020 onder meer tijdelijke bijdragen van de 11 andere provincie ontvangt.

b. Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet hebben provincies de mogelijkheid een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting (MRB) voor personenauto's te heffen. Het rijk stelt hiervoor de maximale hoogte vast, die jaarlijks wordt aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen. Het maximumtarief voor 2019 bedraagt 113,2 opcenten. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief; een besluit hiertoe kan jaarlijks plaatsvinden. Geen enkele provincie hanteert het toegestane maximumtarief. De tarieven van de individuele provincies lopen in 2019 uiteen van 67,9 tot 92,0 opcenten; het gemiddelde tarief in 2019 is 81,3 opcenten. Flevoland hanteert in 2019 een tarief van 79,8 opcenten en zit

daarmee onder het landelijk gemiddelde. De geraamde inkomsten uit de opcenten MRB bedragen in 2019 voor Flevoland circa € 74 mln. De provincie is vrij in de besteding van de inkomsten uit de opcenten.

NB: Het verschil tussen de huidige inkomsten en de inkomsten op basis van het wettelijke maximumtarief (de zogenoemde onbenutte belastingcapaciteit) bedraagt in 2019 circa € 31 mln. per jaar.

Ontwikkelingen - Klimaatakkoord

In het zogenoemde ontwerp van een Klimaatakkoord zijn fiscale stimuleringsmaatregelen van het elektrisch personenvervoer opgenomen, waarbij gedacht wordt aan aankoopsubsidies voor elektrische personenauto's en vrijstelling van MRB. Dit heeft negatieve gevolgen voor de inkomsten van de provincies. Provincies zijn in overleg getreden met het kabinet om deze nadelige effecten te voorkomen. Onduidelijk is nog welke maatregelen daadwerkelijk zullen worden ingevoerd en welke effecten dat zal hebben. Een uitkomst hiervan kan zijn dat mogelijk – op termijn – een ander belastinggebied (in plaats van de opcenten MRB) voor provincies van toepassing zal zijn.

Financieel perspectief 2019 e.v. op hoofdlijnen

In de Programmabegroting 2019 (inclusief meerjarenraming t/m 2022) wordt een beeld geschetst van het financieel perspectief voor 2019 en volgende jaren.

Flevoland beschikt over een sluitend meerjarenperspectief met vrije ruimte voor nieuw beleid. De ruimte voor nieuw beleid bestaat uit twee componenten:

- **Vrije ruimte voor de nieuwe collegeperiode**
Voor de nieuwe collegeperiode is structureel € 2,0 mln. per jaar vrijgemaakt (voor het aanloopjaar 2019 is dat € 1,0 mln.). Deze ruimte is beschikbaar voor nieuwe initiatieven.
- **Vrije ruimte gekoppeld aan het Interbestuurlijk programma (IBP)** Het zittende kabinet heeft met provincies, gemeenten en waterschappen een interbestuurlijk programma opgesteld om gezamenlijk maatschappelijke opgaven op te pakken. Thema's in dit kader zijn onder meer het klimaat, toekomstbestendig wonen, regionale economie en vitaal platteland. Van de hogere rijksuitgaven die daarmee samenhangen, profiteren de provincies mee via de eerder genoemde accessen in het Provinciefonds. Deze accessen lopen de komende jaren op tot circa € 10 mln. in 2022. Het betreft hier voor de provincie vrij besteedbare middelen; wel hebben Provinciale Staten er mee ingestemd om deze ruimte vooralsnog als een afzonderlijke stelpost in de begroting beschikbaar te houden voor de nadere uitwerking van de opgaven uit het IBP.

Voor het overige zijn de beschikbare middelen gereserveerd voor bestaand beleid. Het is aan de coalitie om daarbinnen nieuwe keuzes te maken.

Bij het geschetste financiële perspectief 2019 e.v. passen enkele kanttekeningen:

a. Tarief opcenten MRB

Het opcententarief in Flevoland wordt sinds 2016 jaarlijks met 1% geïndexeerd in verband met loon- en prijsontwikkelingen (op basis van het huidige Coalitieakkoord). In de meerjarenraming 2020-2022 van de Programmabegroting 2019 is deze indexering met 1% rekenkundig gecontinueerd. Dit houdt in dat er rekening is gehouden met de volgende extra inkomsten uit de opcenten MRB:

- 2020: € 0,7 mln.
- 2021: € 1,4 mln.
- 2022: € 2,1 mln.

Indien voor deze jaren tot een andere tariefstelling dan 1% indexering wordt besloten heeft dit effecten op de beschikbare financiële ruimte.

b. Accessen Provinciefonds

De Provinciefondsramingen voor 2019 e.v. jaren zijn mede gebaseerd op de accessen die het Rijk voor de komende jaren voorziet als gevolg van de ontwikkeling van de Rijksbegroting. Omdat er bij het Rijk veelal sprake is van onderbesteding, is de kans reëel dat de accessen in de praktijk lager uitvallen. Met dit risico is in enige mate rekening gehouden in de provinciale begroting.

Incidentele middelen

Hierboven is het structurele begrotingsbeeld geschetst, gebaseerd op de jaarlijkse inkomsten en uitgavenstromen. Daarnaast beschikt de provincie over een aantal bestemmingsreserves en voorzieningen, die bestaan uit incidentele middelen waarvan de voorgenomen besteding in veel gevallen reeds vastligt.

Dit betekent dat er beleidswijzigingen nodig zijn om hieruit middelen vrij te maken. De vrije ruimte in de bestemmingsreserves is verwaarloosbaar.

Ten slotte beschikt de provincie over reserves en voorzieningen. Reserves zijn onder te verdelen in een Algemene reserve en bestemmingsreserves. De Algemene reserve is vooral bedoeld als risicobuffer (weerstandsvermogen) voor onvermijdbare ongewenste ontwikkelingen met nadelige financiële gevolgen. De omvang van de Algemene reserve is afgestemd op de risico's die de provincie loopt. Bestemmingsreserves worden gevormd met het doel middelen beschikbaar te hebben voor het realiseren van provinciale doelstellingen op de terreinen waarvoor de reserves zijn bedoeld. Zo zijn er reserves voor mobiliteit, economie, bodembeleid, Europese projecten etc. Sommige reserves zijn gebaseerd op convenanten met derden, of vastgestelde bestedingsplannen, voor een ander deel geven deze reserves mogelijkheden om nieuwe initiatieven te ondersteunen binnen de doelstellingen van de reserve. In een aantal gevallen zijn bedragen binnen reserves reeds bestuurlijk geoormerkt voor toekomstige uitgaven. Voor een aantal reserves zijn geen specifieke oormerken benoemd, maar zijn wel afspraken gemaakt over het totale volume van in te zetten middelen. Als voorbeeld wordt gewezen op de reserve Almere 2.0, waaruit de meerjarige Flevolandse bijdrage aan het Fonds Verstedelijking Almere wordt bekostigd. Het deel dat niet geoormerkt is binnen een reserve is daarom niet per definitie vrij besteedbaar.

Voorzieningen worden gevormd voor (toekomstige) verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Voorbeelden hiervan zijn de pensioen-voorziening voor voormalige gedeputeerden en onderhoudsvoorzieningen voor provinciale eigendommen, zoals infrastructuur en gebouwen. De omvang van de voorzieningen dient gebaseerd te zijn op actuele (onderhouds)plannen en mag niet hoger, maar ook niet lager, zijn dan de in die plannen berekende bedragen. De middelen in de voorzieningen zijn om die reden niet alternatief inzetbaar. Uitzondering hierop zijn onderhoudsvoorziening, maar in dat geval dient dan het besluit te worden genomen om bijvoorbeeld een verlaging van het onderhoudsniveau door te voeren (hetgeen leidt tot lagere kosten en dus een lager benodigde voorziening). Naar hun aard zijn de bedragen in voorzieningen dus volledig geoormerkt (cq. niet vrij besteedbaar).

Hieronder wordt een actueel overzicht gegeven van de beschikbare reserves de diverse beleidsterreinen en, waar van toepassing, de daarbinnen reeds specifiek geoormerkte bedragen. Zoals hierboven is aangegeven is het niet geoormerkte deel van de reserves in veel gevallen niet vrij inzetbaar zonder dat besluiten worden genomen om bestaande afspraken of bestedingsplannen te wijzigen.

Omvang reserves per 31-12-2018* (o.b.v. concept jaarrekening 2018) x € 1.000

Omschrijving	Begin-saldo 2018	Bij 2018	Af 2018	End-saldo 2018	Oormerk
A001 Algemene reserve	21.844	356	-778	21.422	0
B003 Personeel	1.063	2.353	-953	2.462	0
B006 Grootchalige kunstprojecten	423	33	-268	188	0
B008 Monumentenzorg	487	147	0	633	0
B009 Strategische projecten	43.843	12.028	-13.159	42.712	47.544
B011 Sport	330	0	0	330	0
B016 Zuiderzeelijngelden	16.648	0	-717	15.931	5.397
B017 Technische bijstand Europa	756	25	0	782	0
B024 Inv.impuls Flevoland-Almere (IFA)	8.634	0	-8.634	0	0
B025 Procesgeldend gebiedsontwikkeling	625	1.000	-433	1.192	230
B027 p-MJP/POP	8.193	1.615	-1.202	8.606	0
B029 Bodem	4.306	0	-1.692	2.614	0
B030 Egalisatie gladheidsbestrijding	330	19	0	348	0
B031 Cofinanciering EU-projecten 14-20	3.588	900	-3.977	512	0
B032 Nieuwe Natuur	15.786	0	-1.970	13.816	0
B033 Activering vervangingsinvesteringen	10.289	191	0	10.480	0
B034 Flevokust Haven	7.297	0	-7.297	0	0
B035 Almere 2.0	7.292	12.272	-6.768	12.796	5.950
B036 Jaarlijks onderhoud infrastructuur	706	0	-50	656	0
B037 Mobiliteit	52.278	2.963	-874	54.366	10.455
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	6.760	1.204	-183	7.781	0
B039 Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering	4.159	0	-1.357	2.803	0
B040 Doorgeschoven activiteiten	2.966	315	-2.966	315	315
B042 Dekking afschrijvingslasten	11.801	8.121	-934	18.988	0
B043 Economisch Programma	11.296	122	-3.480	7.938	7.281
B044 Duurzame energie	0	2.950	0	2.950	0
Bestemmingsreserves	219.855	46.257	-56.912	209.200	
Totaal reserves	241.699	46.614	-57.690	230.622	

*NB: Dit overzicht is een concept overzicht. Hierop is nog geen accountantscontrole toegepast.

In het kader van het risicomangementbeleid streeft de provincie er naar dat de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de geïdentificeerde risico's (de zogenoemde weerstandsratio) zich bevindt binnen een bandbreedte van 1,1 tot 2,0. Dat betekent dat er minimaal 110% dekking beschikbaar is voor de bekende risico's. Momenteel ligt deze weerstandsratio rond de 1,4.

Autorisatie rol Provinciale Staten

Het college van GS stelt jaarlijks een Programmabegroting op, als onderdeel van de Planning- en Controlcyclus. De Programmabegroting wordt ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten. Hierin worden de keuzes vastgelegd voor de inzet van de financiële middelen die de provincie ter beschikking staan. Deze keuzes worden op grond van het budgetrecht gemaakt door Provinciale Staten. De keuzes houden verband met de doelstellingen en activiteiten van de provincie. De Programmabegroting is daarmee een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de kaderstellende rol van Provinciale Staten. Daarnaast wordt jaarlijks na afloop van het begrotingsjaar de Jaarrekening ter vaststelling aan Provinciale Staten voorgelegd. Hierin wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid, de bereikte resultaten en de ingezette middelen. Voor zover er middelen onbesteed zijn gebleven, besluiten Provinciale Staten over de bestemming daarvan.

Organisatie

De provinciale organisatie is afgestemd op de uitvoering van de reguliere taken; kwalitatief hoogwaardig, sober en efficiënt. De vaste taken worden uitgevoerd door vaste medewerkers en er is een flexibele schil van inhuurkrachten voor tijdelijke klussen. Dat laatste kan zijn vervanging bij ziekte, extra capaciteit voor tijdelijke piekmomenten, of inzet van specifieke expertise waarover de organisatie niet beschikt. Een eventuele intensivering van beleid of uitbreiding van activiteiten vraagt ook extra versterking van de formatie. Daarnaast blijft het noodzakelijk om te investeren in de kwaliteit van de organisatie. Een onderdeel daarvan is de kwaliteit van de informatievoorziening.

Digitale transformatie 2020-2024

De wereld verandert in hoog tempo. Een belangrijke drager hiervan is een digitale transformatie, die zich in een toenemend tempo afspeelt. Met de uitvoering van het programma Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering (MAB) in de periode 2016-2019 is het fundament gelegd voor een toekomstvaste informatievoorziening. Maar omdat de ontwikkelingen doorgaan, zal ook onze organisatie haar informatievoorziening moeten blijven doorontwikkelen en slim inspeelt op de vragen van de veranderende samenleving en de mogelijkheden die technologische ontwikkelingen en het gebruik van data bieden. Dit vraagt de nodige inspanningen en ook extra middelen.

COLOFON

Dit is een uitgave van:

Afdeling BDO
Provincie Flevoland
Visarenddreef 1
Postbus 55
8200 AD Lelystad

Contact:

Telefoon 0320-265 265
E-mail: info@flevoland.nl
www.flevoland.nl

Maart 2019